

KOME IGRE NA SREĆU, ZAPRAVO, DONOSE SREĆU: KRATKA EKONOMSKA ANALIZA

Jasmin HALEBIĆ

UDK 343.56:336(497.6)
794.8:336(497.6)

SAŽETAK: Rad ispituje neke od uobičajenih istraživačkih uvida o igrama na sreću glede njihovog tehnološkog aspekta i utjecaja na zdravlje te se nešto detaljnije osvrće na ekonomske efekte igara na sreću. U radu je predstavljen kratak pregled relevantne literature uz komparaciju sa stanjem u FBiH. Istraživački obujam je uokviren granicama FBiH s analizom podataka iskazanim prema klasifikaciji djelatnosti u BiH. Rezultati rada ukazuju na to da igre na sreću koriste uvozne tehnologije koje omogućuju brzo, kontinuirano i opetovano klađenje, osmišljene da rezultiraju većim gubitkom pri dužem igranju uz izazivanje jake ovisnosti i gubljenje pojma o vremenu i (izgubljenom) novcu. Problematični kockari, čija se ovisnost prelijeva na porodice i lokalne zajednice, jesu meta kockarnica koje nastoje upravo na takvim pojedincima maksimizirati svoje prihode. Motreno iz ekonomskog analitičkog ugla, igre na sreću ostvaruju veće prihode po zaposlenom i isplaćuju niže plaće u odnosu na prosječne prihode i plaće u FBiH. Profitabilnost, koja se u FBiH iz godine u godinu povećava, u području igara na sreću se ne distribuira razmjerno zaposlenima u toj djelatnosti. Ovakvo stanje pogoršava i rodnu nejednakost u FBiH, a negativno se reflektira i na razvoj lokalnih biznisa.

Ključne riječi: igre na sreću, ekonomski efekti poslovanja kladionica, Federacija Bosne i Hercegovine

Uvod

Radni dan u savremenom dobu podijeljen je u više dijelova. Kada je riječ o njegovoj tripartitnoj podjeli, koju je početkom 19. stoljeća zagovarao britanski reformator R. Owen, onda se obično jedan dio radnog dana provodi radno, drugi dio je ostavljen za odmor (od rada), a treći dio za razonodu. U utopijskom socijalizmu, čiji je jedan od rodočelnika bio i Owen, ova tripartitna podjela je ravnomjerna, svaki dio je trajao po osam sati. Bio je to odgovor na okrutno izrabljivanje radnika prinuđenih raditi šest dana u sedmici po 10 do čak 16 sati dnevno. Vremena su se promijenila, radni dan

je skraćen a dio dana za razonodu u pojedinim socio-ekonomskim sistemima traje duže ili kraće. Postavlja se pitanje kakvi su ekonomski efekti dijela slobodnog vremena provedenog u razonodi i kakvi podaci o tome postoje u službenoj statistici u FBiH? Preciznije, kakvi su ekonomski efekti igara na sreću kao specifičnog oblika razonode?

Prema zvaničnoj statističkoj klasifikaciji o razvrstavanju svih djelatnosti kojima se bave poslovni subjekti (pravna i fizička lica), igre na sreću su svrstane u djelatnost "kockanje i klađenje" u dijelu područja pod nazivom "Umjetnost, zabava i rekreacija".

U tom statističkom području se po red igara na sreću (eufemizam za kockanje i klađenje) nalaze i druge djelatnosti kao što su rad muzeja te sportske i rekreacijske djelatnosti, ali i mnoge druge putem kojih se: "...zadovoljavaju različiti kulturni, zabavni i rekreacijski interesi javnosti..." (Agencija za statistiku BiH, 2010). Pitanje vrijedno razmatranja je zašto uopće pojedinci kockaju? Na njega je moguće dati više odgovora, a jedan od njih je zato što smatraju da će kockanjem ostvariti određenu korist. Ovaj esej diskutuje specifične ekonomske efekte kockanja i klađenja te raspodjelu koristi od igara na sreću.

Kockarnice sa modernim automatima za igre na sreću

- američke kockarnice su objekti u kojima dominiraju moderni automati za igre na sreću kao sofisticirani računari dizajnirani tako da omogućе brzo, kontinuirano i opetovano kockanje
- takvi aparati su pažljivo osmišljeni da osiguraju veći gubitak pri dužoj igri
- moderni automati za igre na sreću uzrokuju jaku ovisnost tako što igrači uz njih gube pojam o vremenu i novcu

Izvor: Institute for American Values, 2013, prilagođeno.

Kada je riječ o igrama na sreću ocjena njihovih ukupnih efekata u FBiH vrlo je složen pothvat, s obzirom da se za takvu ocjenu moraju provesti detaljna multidisciplinarna istraživanja, u rasponu od ekonomskih i socioloških do psiholoških i zdravstvenih, pa i etičkih, a dobiveni rezultati se trebaju agregirati i analizirati kako bi se došlo do jedne objektivne, empirijski utemeljene, slike. U istraživačkoj praksi veliki je izazov kako, na metodološki ispravan način, sabrati finansijske troškove i eventualne koristi od igara na sreću s ostalim društvenim utjecajima. Stoga je neminovno učiniti određena pojednostavljenja koja se u prvom redu odnose na raščlanjivanje analize na pojedine segmente.

U ovom eseju kompiliran je pregled efekata igara na sreću iz ugla tehnologija u primjeni i utjecaja na zdravlje, dok je veći dio eseja posvećen ekonomskim efektima igara na sreću u FBiH. Korišteni su podaci dostupni u zvaničnim statističkim izvještajima.

Zaključci ovog eseja su da ekspanzija igara na sreću ne podstiče ekonomski rast, te da se ekonomske koristi igara na sreću nejednako distribuiraju između zaposlenih i vlasnika kapitala u toj djelatnosti. Takvo stanje u distribuciji ekonomske koristi vodi rodnoj nejednakosti u FBiH, budući da su u toj djelatnosti većinom zaposlene žene.

Pregled dosadašnjih istraživanja

U jednom opisu stanja u oblasti igara na sreću koji je objavio Institut za američke vrijednosti navedeno je više od trideset propozicija o temi kockarnica u Sjedinjenim Američkim Državama (SAD) grupisanih

u nekoliko kategorija, od kojih se za potrebe ovog eseja mogu izdvojiti tri: tehnološki, socijalno-zdravstveni i ekonomski.

Premda su teze iznesene u gornjoj tabeli rezultat istraživanja u SAD-u, stanje u FBiH je vjerovatno veoma slično. Nalazi jednog istraživanja provedenog u Sarajevu i Tuzli, kao urbanim sredinama u FBiH, ukazuju na to da su jednokratne srećke, sportske kladionice i TV bingo najzastupljeniji oblici kockanja i klađenja, barem kada je riječ o mladima. (Bijelić, Kuralić-Čišić i Kovačević, 2015) U tim oblicima igara na sreću se dominantno koriste tehnologije stranog porijekla, dizajnirane i proizvedene izvan BiH, tako da su igrači vrlo moguće izloženi nabrojanim efektima. Produženo i opetovano kockanje poseban je fenomen. Jedna talijanska poslovnica veli da gubitnik nije onaj ko izgubi (u igrama na sreću), nego onaj ko izgubljeno nastoji povratiti. Ovisnost koja se javlja u vezi s kockanjem i klađenjem okarakterisana je kao poremećaj navika i nagona, te se nalazi u istom rangu bolesti s piromanijom, kleptomanijom, itd. (World Health Organization, 2011)

Kockarsko ponašanje osim na pojedinca utječe i na lokalnu sredinu u kojoj pojedinac obitava te na

osobe s kojima je u interakciji. Takvo ponašanje ostavlja negativne efekte na njegove članove porodice ili domaćinstva (suprugu, djecu, roditelje, srodnike), ali izaziva i zdravstvene poteškoće (glavobolja, gastrointestinalni problemi, astma, hipertenzija) te psihološke (anksioznost, depresivnost, poremećaj spavanja) i socijalne poremećaje (konfliktnost, smanjenje socijalnih interakcija, samoubistva, nasilje u porodici, razvod braka). (Skoko, Topić-Stipić i Primorac, 2015) U evropskim zemljama je promjenjiv udio mladih u kategoriji problematičnih kockara i kreće se u rasponu od 1% do 8%, dok je u Hrvatskoj taj udio oko 13%, primjerice. (Ričijaš, Dodig-Hundrić i Huić, 2016) Objavljen je i zabrinjavajući podatak o tome da su kod gotovo trećine srednjoškolaca u Sarajevu i Tuzli zabilježeni niži i visoko ozbiljni problemi vezani za kockanje. (Bijelić, Kuralić-Čišić i Kovačević, 2015) Ovakve relativno velike razlike u podacima dobivenim u istraživanjima upućuju na metodološki neujednačene pristupe u istraživanju, ali i snažan utjecaj drugih činilaca kao što su dostupnost i lakoća pristupa igrama na sreću, zastupljenost u oglašavanju i različita zakonska regulativa u ovoj oblasti. S obzirom da je fokus eseja na ekonomskim efektima igara na sreću, u nastavku se oni detaljnije obrazlažu.

Najprije o makroekonomskim efektima igara na sreću. U recentnim istraživanjima pitanja: da li kockarnice uzrokuju ekonomski rast? ekonomisti su dali odričan odgovor, empirijski potvrđen na primjeru SAD-a. Na temelju podataka za razdoblje 1991-2005. g. utvrđeno je

Utjecaj kockarnica na zdravlje

- kockarnice se oslanjaju na problematične kockare kao svoju prihodovnu osnovu
- stanovanje u blizini kockarnica i rad u kockarnicama povećava vjerovatnoću postajanja problematičnim kockarem i pojavu zdravstvenih poteškoća
- problematično kockanje je više rašireno nego što tvrde mnogi biznismeni u toj branši
- problematično kockanje pogađa porodice i lokalne zajednice, jednako kao i pojedince
- na mlade ljude se gleda kao na budućnost kockanja

Izvor: Institute for American Values, 2013, prilagođeno.

da ne postoji kauzalna povezanost između prihoda kockarnica i dohotka po stanovniku. Potencijalni razlog je taj što ekspanzija poslovanja kockarnica dovodi do kontrakcije ostalih biznisa u jednoj ekonomiji. Naprosto, osobe koje posjećuju kladionice umanjuju, a ne povećavaju, potrošnju u ostalim sektorima jer ne stvaraju novu vrijednost niti induciraju rast potražnje u ostalim sektorima. Igre na sreću nisu vremenski ograničene poput ostalih oblika zabave i rekreacije, kao što su, primjerice, posjeta kinu ili nekom sportskom događaju. Kod ovih potonjih se konzument nakon određenog limitiranog vremena (sat ili dva) vraća u ekonomiju s neumanjenim preostalim dohotkom i nastavlja potrošnju u drugim sektorima. Kod igara na sreću, naročito kada one prerastu u ovisnost, to nije slučaj. Kockanje i klađenje stvaraju ambijent u kojem se od klijenata iscrpljuje i posljednji novčić, tako da ne preostaje ništa, ili vrlo malo, od dohotka, za potrošnju u ostalim sektorima. Stoga ne začuđuje zapažanje iskusnih poduzetnika o tome da neki drugi oblici rekreacije i zabave (pa i drugih djelatnosti) teško mogu opstati u lokacijskoj blizini objekata za igre na sreću (kockarnice, kladionice, itd). Proizlazi da igre na sreću, zapravo slabe, a ne jačaju lokalne biznise.

Ekonomski efekti kockarnica

- koristi od kockarnica su kratkoročne i lahko mjerljive, dok su mnogi troškovi koje one uzrokuju dugoročni i teško mjerljivi
- kockarnice izvlače bogatstvo iz zajednica
- kockarnice obično slabe okolne biznise i donose štetu nekretninama u lokalnim zajednicama kroz pad njihove vrijednosti

Izvor: Institute for American Values, 2013, prilagođeno.

Djelatnost igara na sreću negativno utječe i na vrijednost obližnjih nekretnina u lokalnim zajednicama. Izgradnja novog objekta za igre na sreću može uzrokovati značajan pad vrijednosti postojećih nekretnina. (Institute for American Values, 2013) Istraživanja pokazuju da su automati za igre na sreću dizajnirani tako da omoguće brzo, kontinuirano i ponavljajuće klađenje na način da igrači više izgube što duže igraju, budući da automati za igre na sreću igračima zamagle pojam o vremenu i (izgubljenom) novcu. Rad u kockarnicama i kladionicama povećava vjerovatnoću pojave problematičnog klađenja kod zaposlenih. (Institute for American Values, 2013) U jednom istraživanju (Skoko, Topić-Stipić i Primorac, 2015) na ograničenom uzorku ispitanika je provjerena rodna struktura zaposlenih u sportskim kladionicama u gradu Mostaru i došlo se do podatka da više od 90% uposlenih čine žene.

Igre na sreću: ekonomski efekti

Pored primarnih podataka o igrama na sreću nastalih u različitim istraživanjima, postoje i sekundarni podaci prikupljeni od statističkih službi. Klasifikacija djelatnosti u BiH, koja suštinski odražava evropski standard usvojen u našoj zemlji, predstavlja strukturu i klasifikaciju ekonomije. Taj statistički registar je pogodan za praćenje i analiziranje stanja u pojedinim ekonomskim područjima. Ukupni prihodi od kockanja i klađenja u FBiH u 2017. g. su iznosili 1,46 mlrd KM i u odnosu na 2015. g. su povećani za oko 900 mil KM, odnosno za više od 250%! Prosječni stanovnik u FBiH godišnje u igrama na sreću potroši više od 660 KM (što je 75% prosječne mjesečne neto plaće u FBiH) ili oko 1,8 KM dnevno. Usporedbe radi, održivi razvojni ciljevi na prvom mjestu su postavili imperativ iskorjenjivanja ekstremnog siromaštva za sve narode na svakom mjestu (The World Bank, 2017). To

Tabela 1 – Koeficijenti plaća i drugi pokazatelji, igre na sreću i razina FBiH, 2015–2017

Godina	2015		2016		2017	
	DKiK	FBiH	DKiK	FBiH	DKiK	FBiH
Pokazatelj / nivo posmatranja						
Prihod po zaposlenom (KM)	108.715	99.902	241.978	129.960	248.427	134.593
Prosječan godišnji trošak (bruto) plaće po zaposlenom (KM)	11.709	15.228	12.282	15.396	12.219	15.816
Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom (KM)	638	830	669	839	666	860
Bruto profitna marža	0,87	0,2275	0,94	0,2381	0,94	0,245
Prinos na kapital (ROE)	1,040	0,107	2,290	0,119	2,700	0,127
Kp1 (učeeće u produktivnosti)	0,706		0,428		0,420	
Kp1 – recipročni	1,416		2,335		2,383	
Kp2 (učeeće u prinosu na kapital)	0,079		0,041		0,036	
Kp2 – recipročni	12,680		24,154		27,431	

Izvor: Finansijsko-informatička agencija, 2018. Legenda: DKiK – djelatnost kockanja i klađenja.

Grafikon 1 – Koeficijenti plaća u igrama na sreću u odnosu na produktivnost rada (Kp_1) i prinos na kapital (Kp_2), 2015–2017, FBiH

Izvor: Finansijsko-informatička agencija, 2018, prikaz autora.

siromaštvo se mjeri potrošnjom manjom od 1,25 \$ dnevno.¹ Prema tome, očigledno je da stanovnici u FBiH, u prosjeku, ne smatraju da su izloženi riziku ekstremnog siromaštva.

U tabeli 1 predstavljeni su podaci za analizu kreiranja prihoda i ostvarenih poslovnih rezultata općenito na razini FBiH, i specifično u djelatnosti kockanja i klađenja u trogodišnjem razdoblju.

Prihod po zaposlenom u djelatnosti igara na sreću bio je u 2015. g. veći nego prihod po zaposlenom na razini FBiH, za oko 9%, a na kraju 2017. g. za oko 84,5%. Istodobno, *trošak plaće po zaposlenom* značajno je manji u djelatnosti igara na sreću nego na razini FBiH za oko 3.600 KM na godišnjem nivou, odnosno na mjesečnom nivou za oko 200 KM. U ovom eseju definisana su dva koeficijenta plaća, Kp_1 kao indikator koji pokazuje odnos između procentualnog učešća prosječne plaće jednog područja djelatnosti u prosječnoj plaći na razini FBiH za 2017. g., s jedne strane, i učešća produktivnosti rada tog područja u prosječnoj produktivnosti rada na razini FBiH, s druge strane, te Kp_2 koji omjer učešća plaća u djelatnosti igara na sreću posmatra u odnosu na učešće u prinosu na kapital.

Iz tabele 1 je vidljivo da je Kp_1 veoma nizak upravo u djelatnosti

“Kockanje i klađenje” i iznosi 0,42.² Intrinzični informacijski sadržaj koji se nosi koeficijent plaća Kp_1 pokazuje za koliko puta je učešće prosječne neto plaće jednog statističkog područja djelatnosti u prosječnoj neto plaći na razini FBiH veće ili manje od učešća produktivnosti rada tog područja u produktivnosti rada na razini FBiH ili od učešća prinosa na kapital tog područja u prinosu na kapital na razini FBiH (u slučaju Kp_2). Učešće plaća u djelatnosti igara na sreću u plaćama u FBiH je 2,38 puta manje od učešća produktivnosti rada tog područja u produktivnosti rada u FBiH u 2017. g. (recipročna vrijednost koeficijenta plaća Kp_1). Prema tome, u razdoblju od tri godine učešće plaća u djelatnosti kockanje i klađenje u prosječnoj neto plaći na razini FBiH je dodatno pogoršano, za oko 68%, od učešća u produktivnosti rada te djelatnosti u prosječnoj produktivnosti rada na razini FBiH. S obzirom na rastuću produktivnost rada u djelatnosti igara na sreću prosječne plaće u toj djelatnosti se relativno pogoršavaju. Naprosto, iako stvaraju veći prihod, zaposleni u kockarnicama i kladionicama su razmjerno manje plaćeni nego ostali zaposlenici u FBiH.

Kada se posmatra Kp_2 uočava se da su promjene istog smjera, ali mnogo većeg intenziteta. Učešće plaća u djelatnosti igara na sreću u plaćama

u FBiH je 27 puta manje od učešća prinosa na kapital tog područja u prinosu na kapital u FBiH u 2017. g. (recipročna vrijednost koeficijenta plaća Kp_2). Ovaj pokazatelj se više nego dvostruko pogoršao u razdoblju 2015–2017. Imajući u vidu rastući prinos na kapital u djelatnosti igara na sreću, još jednom se potvrđuje da se prosječne plaće u toj djelatnosti relativno pogoršavaju. Drugim riječima, rastuća profitabilnost u djelatnosti igara na sreću se ne distribuira u istom omjeru prema zaposlenima u toj djelatnosti.

Gornji grafikon predstavlja prikaz godišnjeg kretanja koeficijenta plaća u odnosu na produktivnost rada (Kp_1) na lijevoj skali i u odnosu na prinos na kapital (Kp_2) na desnoj skali. Vidljivo je da oba koeficijenta imaju trend pada u razdoblju 2015–2017, s tim što je nominalna vrijednost Kp_2 manja od Kp_1 , što upućuje na to da je udio plaća u djelatnosti igara na sreću u prosječnim plaćama na razini FBiH manji u odnosu na udio prinosa na kapital, nego u odnosu na produktivnost rada u toj djelatnosti, spram odnosnih veličina na razini FBiH.

Zaključak

Ekonomski efekti igara na sreću u FBiH su više nego zabrinjavajući. Razlozi za to su višestruki, a neki od njih su analizirani u ovom eseju. Prosječan stanovnik u FBiH u toku jedne godine potroši $\frac{3}{4}$ jedne prosječne plaće na igre na sreću, što je gotovo jednako dnevnoj potrošnji na sve robe i usluge jedne osobe u stanju ekstremnog siromaštva. I pored potrošnje na igre na sreću koja u 2017. g. premašuje 1,4 mlrd KM u FBiH, efekti generisanja dodatne potražnje u drugim sektorima se ne mogu očekivati, budući da igre na sreću “guše” poslovanje lokalnih biznisa, naročito onih u neposrednoj blizini objekata za igre na sreću. Osim toga, a imajući u vidu činjenicu o ispodprosječnoj visini plaća u djelatnosti igara na sreću te većinsku zaposlenost žena u toj djelatnosti, ovakvo stanje vodi u

¹ Prosječni godišnji kurs \$/KM je u 2017. godine prema podacima Centralne banke BiH iznosio 1 \$ = 1,735 KM. To znači

da je prosječna dnevna potrošnja na kockanje i klađenje u FBiH u 2017. godine bila samo 20% manja od globalnog

mjerila za ekstremno siromaštvo.

² Jedino je niži u području “Trgovina na veliko i malo”, gdje iznosi 0,39.

pojavu rodne nejednakosti u FBiH. Nadalje, iako rastu produktivnost rada i prinosi na kapital uloženi u igre na sreću, ipak se plaće u toj djelatnosti relativno pogoršavaju. To znači da se ostvareni poslovni rezultat između radnika i vlasnika kapitala raspodjeljuje na štetu prvih i u korist drugih. Prema tome, u igrama na sreću, ukupno

uzevši, igrači gube i ne ostvaruju korist u mjeri u kojoj troše novac. Dalja ekspanzija ove djelatnosti u FBiH bi mogla u budućnosti značajnije utjecati na rast dohodovne nejednakosti.

Preusmjeravanje potrošnje s igara na sreću na druge vrste zabave i razonode, kao što su kulturno-sportske ili na drugačije oblike potrošnje, može

imati pozitivan utjecaj na kvalitet življenja stanovnika u FBiH. U budućnosti su potrebna dubinska istraživanja efekata igara na sreću iz različitih naučnih disciplina kako bi se, pored ekonomskih, ispitali i ostali efekti ove djelatnosti u FBiH, a rezultati takvih istraživanja poslužili kao osnova za optimalno uređenje ove oblasti.

Literatura

- Agencija za statistiku BiH (2010). *Struktura KD BiH 2010 sa objašnjenjima*. www.bhas.ba: http://dissemination.bhas.ba/classifications/kd/KDBIH_2010_Struktura_objasnjenja_b.pdf (pristup: 12.9.2018).
- Bijelić, M., Kuralić-Čišić, L. i Kovačević, R. (2015). "Navike kockanja srednjoškolača u dvije urbane sredine u Bosni i Hercegovini". *Socijalne teme*, 1(2), 43-65.
- Centralna banka Bosne i Hercegovine (2018). *Godišnji izvještaj za 2017. godinu*. Sarajevo.
- Finansijsko-informatička agencija (2018). *Pregled finansijskog poslovanja privrednih društava Federacije BiH*. Sarajevo: Finansijsko-informatička agencija.
- Institute for American Values (2013). *Why Casinos Matter: Thirty-one Evidence-based Propositions from the Health and Social Sciences*. New York: Institute for American Values.
- Ricijaš, N., Dodig-Hundrić, D. i Huić, A. (2016). "Kockanje mladih u Hrvatskoj – učestalost igranja i zastupljenost problematičnog kockanja". *Kriminologija i socijalna integracija*, 24(2), 24-47.
- Skoko, I., Topić-Stipić, D., i Primorac, M. (2015). "Problem ovisnosti o kladjenju – Sportske kladionice u Mostaru". *Obnovljeni život*, 70(4), 499-518.
- The World Bank (2017). *Monitoring global poverty*. Washington, DC: The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank.
- Walker, D. i Jackson, J.D. (2007). Do Casinos Cause Economic Growth? *American Journal of Economics and Sociology*, 66(3), 593-607.
- Williams, R., Rehm, J. i Stevens, R.M.G. (2011). *The Social and Economic Impacts of Gambling*. Canadian Consortium for Gambling Research.
- World Health Organization (2011). *International statistical classification of diseases and related human problems*. Geneva: World Health Organization.

Summary

WHO, IN FACT, GAINS FROM GAMBLING: A SHORT ECONOMIC ANALYSIS

By Jasmin Halebić

The article analyses some of the common research findings about games on chance regarding the technological aspect thereof and its impact upon health and it gives somewhat detailed review of the economic effect of the games on chance. This paper presents a short review of the relevant studies as well as a comparison with the condition regarding the problem within FB&H (Federation of Bosnia and Herzegovina). The research is limited within the borders of FB&H and is conducted with the analysis of data in accordance to the classification of business activities in B&H. The results show that games on chance use imported technologies that incite quick, continuous and perpetual betting, designed to result with the greater loss to a player in a long run and causing heavy addiction and loss of the track of time and (lost) money. The problem gamblers, such whose addiction spreads to families and local communities, are the target of gambling companies and businesses, which tend to maximise their profits relying on such particular individuals. When viewed from an economic analytical angle, games on chance achieve higher income per employee and pay lower wages when compared to the average income and wages in FB&H. Profits from games on chance, which in FB&H are having a growing tendency, are not distributed proportionally to the employees in that business sector. Such a situation also adds to the gender inequality and has a negative impact upon local business development.

Key words: games on chance, economic effects of betting houses businesses, Federation of Bosnia and Herzegovina

الموجز

لمن تجلب ألعاب القمار السعادة: تحليل اقتصادي موجز

ياسمين حليبيتش

يختبر هذا البحث بعض الأشكال العادية في دراسة ألعاب القمار، من حيث جانبها التقني وتأثيرها في الصحة، مع الالتفات بشي من التفصيل إلى التأثيرات الاقتصادية لألعاب القمار. ويعرض المقال بياناً موجزاً للمراجع المعتمدة مع مقارنة للواقع في فدرالية البوسنة والهرسك، ويجري البحث ضمن حدودها، مع تحليل البيانات المعلنة وفق تصنيف النشاطات في البوسنة والهرسك. تشير نتائج البحث إلى أن ألعاب القمار تستخدم تقنيات مستوردة توفر قماراً سريعاً ومتواصلاً ومتكرراً، وقد تم تصميمها لنتج خسارة أكبر عند اللعب لفترات طويلة مع إثارة إدمان قوي وفقدان لمفهوم الوقت والمال المهدور. إن مرضى القمار الذين يُعرقون بإدمانهم أسرهم ومجتمعهم، هم الفئة المستهدفة من نوادي القمار التي تسعى لتحقيق أكبر قدر من الإيرادات على حسابهم. بالنظر إلى ألعاب القمار من زاوية التحليل الاقتصادي، نجد أنها تحقق إيرادات أكبر، بالقياس إلى عدد العاملين فيها، وتصرف رواتب أقل من متوسط الراتب في فدرالية البوسنة والهرسك. إن الأرباح التي تتحقق في مجال ألعاب القمار، تشهد تزايداً مطرداً من عام لآخر في فدرالية البوسنة والهرسك، بيد أن توزيعها على العاملين في ذلك المجال لا يتناسب مع معدلات ازديادها. إن هذا الحالة تضر بالمساواة بين الجنسين في فدرالية البوسنة والهرسك، وتنعكس سلباً على نمو الأعمال المحلية وتقدمها.

الكلمات الرئيسية: ألعاب القمار، النتائج الاقتصادية لنوادي القمار، فدرالية البوسنة والهرسك.